N°. 82.

DE GRONDWET.

1853.

ZEGELEN. ZUID-HOLLAND. 1½ C.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 30 AUGUSTUS.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

BERIGT.

[illegible] in het algemeen en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek „ADVERTENTIËN" in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de Uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

OPENBAARHEID.

Wij gaven onzen lezers, reeds den 26 Julij, kennis van het, in comité-generaal door de Tweede Kamer genomen besluit, om „alle ruiling van de gedrukte stukken tegen dagbladen af te schaffen".

De indruk, dien dit besluit algemeen te weeg bragt, is waarschijnlijk de aanleiding geweest tot een tweede besluit dier Kamer, om de notulen van het verhandelde over dit punt bekend te maken.

Wij hebben thans een „*Uittreksel* uit die Notulen" voor ons liggen. Ofschoon door de stenographen niet opgeteekend, maar alleen *genotuleerd*, en van die notulen slechts een „*uittreksel*" medegedeeld zijnde, zullen onze lezers, uit het publiek gemaakte, tot de overtuiging komen, dat, ondanks wat *Nederlander* en *Amsterdamsche Courant* daarvan ook zeiden, ons artikel van den 26sten Julij, gerectifiëerd in onze Courant van den 27sten, in allen deele juist was. Men mag daarbij niet uit het oog verliezen, dat *wij* teruggaven wat *gesproken* [illegible] het „uittreksel" slechts een *uittreksel* is [illegible] het gesprokene.

De Heeren VAN HEIDEN, REINESTEIN en DE KEMPENAER achtten den ruilhandel niet overeenkomstig met de waardigheid der Kamer; de Heeren VAN NISPEN VAN SEVENAER en DE MAN meenden, daartegen, dat de waardigheid der Kamer daarmede niet gemoeid was. Zij waren, met de Heeren VAN HOËVELL en THORBECKE, tegen het afschaffen van den zoogenaamden ruilhandel; terwijl de Heeren STORM VAN 's GRAVESANDE, SLEESWIJK VENING en VAN RAPPARD zich daarvóór verklaarden.

De redenen, welke door den Heer STORM VAN 's GRAVESANDE werden aangevoerd, waren althans op een beginsel van regtvaardigheid gegrond, op den wensch om alle dagbladen gelijkelijk te behandelen. Zonderling daarentegen was het beweren van den Heer SLEESWIJK VENING, dat de Kamer alle denkbeeld van zich weren moest, alsof zij op hetgeen van haar uitgaat, zoo hoogen prijs stelde. Waarom de Tweede Kamer, als [illegible] wetgevende magt, geen prijs mag stellen op hetgeen van haar uitgaat, als de uitkomst van naauwgezette overwegingen, vatten wij niet. Zou men deze zinsnede van het uittreksel niet aldus mogen lezen (zie ons n°. 52):

„dat de Tweede Kamer niet behoorde mede te werken „tot de thans zoo groote zucht, om hetgeen zij deed, „zoo spoedig mogelijk ter algemeene kennisse te brengen; „dat, bijaldien men aan de kennisneming van hetgeen de Kamer verrigtte, zoo hoog gewigt hechtte, [illegible] kon komen *hooren:* de zittingen waren toch openbaar!"

De Heer VAN RAPPARD meende voor het publiek geen nadeel te zien; want hij, die op gedrukte stukken ge[illegible]eerd was, had „die menigmaal eêr ontvangen, dan de leden der Kamer." De Heer VAN RAPPARD heeft hier vergeten, dat niet ieder, als hij, zoo gelukkig is van zulke uitnemende relatiën te bezitten.

Het was de Heer THORBECKE, die de zaak, naar het ons toeschijnt, uit het ware gezigtspunt beschouwde. „Hij ziet in de ruiling niets anders dan een middel, „om zorg te dragen, dat aan de handelingen der „Kamer de meest mogelijke en de meest spoedige „publiciteit worde gegeven. Hij zou dus ook wenschen, [illegible] „dagbladuitgevers die ze vroegen, ook dan wanneer deze „geen exemplaar van hun blad inzonden. Door eene „spoedige toezending dier stukken wordt het belang der „Kamer en van de publiciteit harer handelingen bevorderd. Hij twijfelt of dit evenzeer het geval zal zijn, „zoo de redactiën moeten wachten tot zij de stukken ter „landsdrukkerij kunnen koopen of dat die in het *Bijblad* „verschijnen. Alleen komt het hem voor, dat de toezending beperkt zou kunnen worden tot de dagbladen, die „werkelijk in de gelegenheid zijn om hetgeen van de Kamer uitgaat, spoedig openbaar te maken en dat dus „de huishoudelijke commissie zou kunnen worden gemagtigd, om de toezending der stukken niet uit te strekken tot de dagbladen, die eens of twee malen 'sweeks „in 't licht verschijnen."

Het voorstel tot „de afschaffing" werd evenwel aangenomen met 26 tegen 20 stemmen.

TEGEN hebben gestemd de heeren: de Lom de Berg, van Hoëvell, Dommer van Poldersveldt, Mackay, van Nispen van Sevenaer, L. D. Storm, Hengst, Thorbecke, Groen van Prinsterer, Sloet tot Oldhuis, Westerhoff, Rijk, Ter Brugghen Hugenholtz, Reinders, van der Veen, de Man, Bots, Blaupot ten Cate, Dirks en de Voorzitter.

Wij hopen, in het belang der Kamer zelve, dat zij alsnog van dit besluit zal terugkomen. De aanleiding daartoe zal [illegible] kens het bekend gemaakte uittreksel, de Huishoudelijke Commissie zich zonder eene nadere beslissing der Kamer niet op Couranten abonneren.

De uitgevers behooren nu, om deze beslissing uit te lokken, niet langer aan de Tweede Kamer een exemplaar hunner Courant toe te zenden. Dan zal de huishoudelijke Commissie een nader voorstel moeten doen, of er zal een voorstel worden uitgelokt, ten gevolge waarvan het terugkomen op het genomen besluit mogelijk zijn zal. Het is toch geheel ondenkbaar, dat de Kamer zich op *alle*, of op *eenige* dagbladen zal gaan abonneren. Een abonnement op *allen* ware eene aanmerkelijke verhooging van het budget der Kamer, op *enkelen* een ongeoorloofd partij stellen van de Kamer voor of tegen de eene of andere rigting in de journalistiek.

Geen enkel dagblad te lezen, ware een betoon van minachting voor het licht, door de drukpers ontstoken, waarvan de Kamer zelve het meeste nadeel zou lijden. De Kamer zou zich isoleren van de Natie, door, als *Kamer*, zich onbekend te houden met hetgeen hare meest verschilsoortige organen wenschen onder de aandacht harer vertegenwoordiging gebragt te zien. Hier komen alweder woorden van den heer DONKER CURTIUS te stade: „De drukpers is de koningin der aarde. Wie „haren *scepter* wil verbreken, zal door haar verbroken „worden; zij alléén [illegible] voor „*allen* ontstoken, en zal ook de nevelen, welke het aardrijk nog dekken, *verdrijven*."

MERKWAARDIGE HOMOGENITEIT TUSSCHEN GROEN VAN PRINSTERER EN THORBECKE.

THORBECKE zeide ter gelegenheid van de beraadslagingen over het bevredigings-ontwerp:

„Eene kerkvergadering moet doorgaans kunnen worden „gehouden, een besturend hoofd moet zich kunnen „vestigen, waar dit meest in het belang van het kerk„genootschap voorkomt. Dit behoort mijns inziens tot „de bescherming die de staatsmagt aan elk kerkgenootschap is verschuldigd. Het houden eener kerkvergadering, de vestiging van een bisschop op eene „bepaalde plaats *kan op zich zelve* voor de openbare „orde en rust in geenendeele bedenkelijk zijn. De „stoornis kan slechts komen van diegenen, welke het „regt eener andere gezindte niet eerbiedigen en *hiertegen* „moet het gouvernement waken."

Groen van Prinsterer. (De maatregelen tegen de afgescheidenen aan het staatsregt getoetst bl. 53.)

„Dus hebben zij (natuurlijk de geloofsbroeders) volgens „art. 193 der Grondwet. (N. B. van 1815) regt om „in hunne openbare Godsdienstoefening niet te worden „*belemmerd.* Het is zoo, meermalen reeds is de orde „bij *gelegenheid* dezer oefening en *om harentwege* gestoord. „Maar de Grondwet eischt, dat de wanorde uit den aard „*van die oefening zelve* en niet uit *vijandige gezindheid* „tegen haar ontsta; en wat er ook hier of daar moge „zijn geschied, gelukkig heeft men niet tot regel gesteld, „dat de rustverstoorder aangemoedigd, en het slagtoffer „wordt gestraft.

„Waar *geene verstoring* der orde, *dáár zij geene* „*belemmering* van hetgeen ter *gezamenlijke godsvereering* „geschiedt. Dit is zoo duidelijk (ei, ei), zoo stellig „(ei! ei!) en eenvoudig (ei, ei) dat het, met bescheidenheid zij het gezegd, bij het verschil tusschen de „Nederlandsche regtbanken, voorzeker niet de vrijspraak „is, waarover men zich verwonderen moet."

In 1837 alzoo begreep de Heer Groen dat zelfs volgens de toenmalige Grondwet elk preventief toezigt op de Kerkgenootschappen was ongeoorloofd, en met dat vuur en die kracht welke alleen eene gevestigde overtuiging schijnt mede te deelen trok hij er moedig tegen te velde. In 1853 onder de heerschappij der Grondwet van 1848 is dezelfde man de kampioen der bevredigings-wet.

Lezers! Gij [illegible] Groen was de advocaat der afgescheidenen! In 1853 nam hij het publiek-Ministerie tegen de Roomsch-Catholieken waar!!!

De Heer M. F. NIERMEIJER, predikant te *Ossendrecht*, heeft zich tot de Tweede Kamer gewend met een adres, waarin hij klaagt, dat de R. C. in de maand Februarij 1848 de overblijfselen van eene Hervormde Kerk te Woensdrecht hebben verwoest; dat dit is geschied zonder dat de veldwachter zulks belette, zonder dat daarvan kennis was gegeven aan den Burgemeester; dat aan den Officier van Justitie, te Breda, van deze heiligschennis werd kennis gegeven; dat dien ten gevolge een proces werd aanhangig gemaakt; maar.... dat de uitslag van het proces *nimmer* bekend is geworden, en dat de Hervormde Kerk bij haar regt van eigendom niet is gehandhaafd, de veldwachter evenmin als de burgemeester is ontslagen.

De Heer NIERMEIJER maakt deze geschiedenis aan de Tweede Kamer bekend als argument tot aandrang voor de aanneming van de wet, regelende het toezigt op de Kerkgenootschappen (?).

De *Fakkel* (N°. 33) neemt dat adres in zijn geheel, met welgevallen, op. Heeft de *Fakkel* evenwel overwogen:

dat de feiten, waarover wordt geklaagd, zijn gepleegd onder het Ministerie DONKER-DE-KEMPENAER?

dat toen *Minister van Justitie* is geweest Mr. DIRK DONKER CURTIUS en Minister van Binnenlandsche Zaken de Heer DE KEMPENAER, dezelfde, die thans tot Fakkeliaan is verheven en die afgeschilderd wordt als kampvechter van het Protestantisme tegen „den ultramontaanschen overmoed?"

*) Wij hebben vroeger in het voorbeeld van J. B., den bekenden schrijver in *de Nederlander*, aangetoond dat zij, die met aristocratische hoogheid onze liberale instellingen van de hand wijzen, juist door deze geworden zijn wat zij zijn.

Thans maken wij er op opmerkzaam, dat dezelfde personen die onze nieuwe staatsinstellingen gevaarlijk vinden en leidende tot de oppermagt van het volk, tot het alvermogen der meerderheid, door het misbruiken dier instellingen in het belang hunner partij al de middelen voorbereiden, waarvoor zij zeggen te vreezen.

In den gewonen gang van onzen, constitutionelen regeringsvorm houdt de regtstreeksche invloed der kiezers op, zoodra zij gekozen hebben; hun afgevaardigde

*) *Ingezonden.*

krijgt geen lastbrief mede, en deze is tot op de volgende verkiezing geheel onafhankelijk. Nog veel meer de regering die slechts met de Kamers, niet met de kiezers te handelen heeft. De invloed der kiezers bepaalt zich dus tot de algemeene strekking van het bestuur; de enkele regeringsdaden zijn aan het oordeel der vertegenwoordiging voorbehouden. Slechts op ééne wijze kunnen de staatsburgers ten allen tijde hunne inzigten en wenschen aan de regering kenbaar maken, door *petitie*. Dit regt van petitie, als het behoorlijk gebruikt wordt, is, zoowel tot inlichting van het gouvernement als tot bevrediging van die zich verongelijkt wanen, onmisbaar. Maar het kan, als men het uit partijschap misbruiken wil, een revolutionair dwangmiddel worden dat alle regt en vrijheid te niet doet. De *Chartisten* in Engeland hebben in 1848 geen beter middel gekend, om de bestaande orde omver te werpen dan eene monsterpetitie. Zoo iets zou, bij veranderde omstandigheden, ook in ons land kunnen gebeuren. En wie zoude dan in de eerste plaats te beschuldigen zijn? Zij die het voorbeeld gegeven hebben: de mannen van het behoud, de factie Groen, en de predikanten. Hebben zij anders gedaan dan de Engelsche *Chartisten*? De mannen van het behond wilden reactie; de Groenianen wilden in troebel water visschen; de predikanten wilden geene regeling van het armwezen en vooral geene bisschoppen. Aller wenschen zouden worden voldaan als het ministerie slechts omver werd geworpen. Maar hoe daartoe te geraken? Door eene monsterpetitie. In Amsterdam alleen is het gelukt 50.000 onderteekeningen op te loopen. Zijn er in Amsterdam 50,000, die de verre strekking doorzagen van hun petitionnement en van zijne gevolgen? Zeker wist geen tiende der onderteekenaars wat het vroeg. Hun teekenen was alleen een blijk van hartstogt, een kreet van *nopoperij-bill*, niets anders. Maar het groote doel werd bereikt: het ministerie Thorbecke trad af, het ministerie der dissonanten kwam in de plaats, en, om het opgezette volk te sussen, wordt eene wet tegen de bisschoppen ingediend. Geen wonder, dat nu ook de Roomschen gaan petitionneren. *Geene bisschoppen* roepen de Protestanten; *wel bisschoppen* roepen de Roomschen. Maar wat doen de predikanten en hun aanhang nu? Zij petitioneren, dat de ingediende wet, die door bevoegden zóó verschillend beoordeeld wordt, zal worden aangenomen. In Utrecht, de klassieke stad der onverdraagzaamheid, getuigen 3000 *kruideniers en diergelijke voorname staatkundigen* door hunne handteekening dat de wet billijk en gepast is! Hun onverstand, hun hartstogt matigt zich met goedkeuring der partijhoofden aan. Dat gaat te ver! *Dat is het gezag*, dat geen ander gezag dan de kracht zijner handen heeft, tot steun eener partij in de Kamer oproepen! Dat is, op Fransche revolutionaire wijs, het volk, door intimidatie tot meester der vertegenwoordiging maken! En zulk een voorbeeld wordt gegeven door Utrecht, dat een antirevolutionair naar de Kamer zendt, dat de zetel is van de *Nederlander* en van het Groenianisme! Wat zou er van het land worden, als de Nederlanderachtige praktijk algemeen werd? Vraag het aan Frankrijk. Ook daar hebben in 1848 partijhoofden het volk in massa doen, manifesteeren, en in den beginne er door hun doel bereikt; maar in 1851 manifesteert de massa voor het instellen der dwinglandij. En wij behoeven niet ver te zoeken, om eene diergelijke rigting ook bij ons te vinden. De *Fakkel*, die zijn naam te regt draagt, en in de hand der Tweedragt passen zou, heeft het reeds gezegd dat zijne partijwoede, als er geen ander middel overschiet, in de *alleenheersching* het wapen tegen de Roomschen zoeken zal. Het gemeen [zegt hij] is voor ons, wenden wij ons dan gezamenlijk tot den koning, en petitioneren wij dat hij de alleenheersching over ons aanvaarden moge — in ons partijbelang natuurlijk en tegen de Roomschen! Zal het daarmede eindigen? — wee dan over hen die begonnen zijn!

Nederlanderachtigheden.

In de *Nederlander* van 20 Augustus leest men:

„In de nieuwsbladen las men dezer dagen, dat van het departement der Hervormde Eeredienst aan den Kerkeraad, de notabelen en kerkvoogden der Nederduitsche Hervormde gemeente te Breda is toegezonden, een twaalftal predikanten (*), ten einde daaruit een beroep te doen, en zoo te voorzien in de bestaande vacature.

„Hoe! dachten wij bij ons zelven, ook aldus te *Breda?* ook *nu nog?* Is er ook te Breda geen regtsgeleerde, die den Kerkeraad aldaar behoorlijk inlicht aangaande zijne regten?

„De Baronie van Breda behoorde tot de oude bezittingen van het Huis van Oranje-Nassau in Nederland. Als baron van Breda had de Prins van Oranje het heerlijk regt van collatie.

„Ten gevolge der omwenteling van den jare 1795 werden de heerlijke regten afgeschaft; en sedert dien tijd tot het jaar 1814 had de Kerkeraad der Hervormde gemeente te Breda een vrij beroep.

„Bij een besluit van den Souvereinen Vorst van den 26 Maart 1814, werden de voormalige heerlijke regten *ten deele* in het leven teruggeroepen, houdende artikel 5 van dit Besluit, ten aanzien van het regt van collatie, de bepaling in, dat overal waar de predikanten uit 's lands kas bezoldigd worden, door de gemeenten of kerkeraden, een tweetal zal worden opgemaakt en daaruit eene keuze gedaan door den voormaligen geregtigde.

„Deze bepaling werd in werking gebragt met 1 November van hetzelfde jaar, bij beschikking of verordening van 28 September te voren, alwaar sub n°. 4 gewag schijnt gemaakt te worden van de voormalige heerlijkheden van het Huis van Oranje.

„Intusschen lieten, zoo men zegt, de heeren den Vorst geen rust, ten gevolge waarvan deze er toe kwam om bij beschikking op een aantal adressen van eigenaren van heerlijkheden, genomen op 1 Februarij 1815, te verklaren dat de collatoren, die tot den jare 1795 het volstrekt regt van collatie hadden uitgeoefend, dat regt ook voortaan zouden hebben zonder voorafgaande nominatie van den kerkeraad of gemeente.

„Zoo werd, naar men meende, het regt, zooals het in den jare 1814 op wettige wijze was gevestigd, geheel veranderd, en diensvolgens op nieuw een volstrekt regt van collatie uitgeoefend door de eigenaren der heerlijkheden; ook te Breda door den Koning.

„Maar het was op verzoek der Synode, dat het dusgenaamde besluit van den jare 1815 (na bereids door de hoogste regterlijke autoriteit te zijn verklaard van onwaarde) bij Koninklijk besluit van den 24 Jan. 1850 werd ingetrokken.

„Sedert dien tijd hebben de gemeenten of kerkeraden, daar waar bezoldiging uit 's lands kas door predikanten genoten wordt, naar het regt hun in 1814 toegekend, onbetwistbaar de bevoegdheid om een tweetal te formeeren en dit ter electie aan te bieden.

„Dit schijnt nog niet algemeen bekend. De Koninklijke collatiën gaan haren gang als vroeger, al laat dan ook de Minister van Eeredienst op zijne wijze uit een twaalftal kiezen. Is inderdaad de Kerkeraad te Breda ook niet beter ingelicht? Wij doen nog eenmaal de vraag. Onverschilligheid toch omtrent eene zoo gewigtige aangelegenheid, en dat in dezen tijd, mogen wij niet onderstellen. Maar al bestond deze, zijn er dan geene gemeenteleden, die zich vrijmoedig tot den Koning wenden en eerbiedig verzoeken, dat moge worden gehandeld naar regt en wet?

„Hoe wenschelijk zouden wij het achten, dat èn kerkeraad èn gemeente te Breda zich deze zaak ernstig aantrok! Hoe heilzaam zou dit kunnen werken voor een aantal andere gemeenten! Wij trachten uit dien hoofde er de aandacht op te vestigen."

(*) De *namen* zijn alleen toegezonden. RED.

Opmerkelijk!

Aansporing tot *handhaving* van een *vrij beroep;*

van de vrucht van de revolutie, van het akelige jaar 1795;

ontnomen, na het herstel onzer *vrijheid*, bij een besluit;

bij een besluit van den Souvereinen Vorst;

als herstel van de voormalige heerlijkheden van het huis van Oranje;

teruggegeven onder het „vrijzinnig" ministerie Thorbecke, bij Kon. besluit van 24 Jan. 1850.

Aansporing tot handhaving van die revolutionaire vrucht in het onvrijzinnige orgaan der anti-revolutionairen.

Wij hebben aangetoond, dat het wat veel aan bedenking onderhevig is, om, wanneer „de vrienden" zich anti-revolutionair noemen, omdat zij strijden tegen de beginselen, die sedert het einde van de vorige eeuw zijn in zwang gekomen, te spreken van anti-revolutionair voor dat *de* revolutie er was: — en nog veel verkeerder om te spreken van de genetische kracht „van het antirevolutionarismus tijdens de hervorming, die lang voor *de* revolutie plaats vond."

Wij hebben volkomen ongelijk gehad. Ds. STEENHOFF van Oudewater heeft het in *de Nederlander* van 17 Augustus en volgende, in drie helder geschreven artikeltjes volkomen bewezen; want, volgens hem is LUTHER „een *echt* anti-revolutionair" geweest;

Was „Erasmus geen revolutionair; maar *in zekeren zin* anti-revolutionair"; .... dat ten overvloede bekend is bij iedereen, die zelfs het geringste van de kerkgeschiedenis weet."

Let op het betoog: ERASMUS „wilde uit vrees voor revolutie het revolutionnair beginsel der R. C. kerk behouden zien; en in dien zin was hij een behouder van het revolutionaire;"

dat is klaar als de dag; de beginsels der R. C. kerk zijn revolutionair, en ERASMUS was een vrijzinnige conservatief; — wanneer ERASMUS maar niet bang was geweest voor de revolutie, dan zou hij geweest zijn een anti-revolutonnair;

waaruit natuurlijk volgt, dat hij, die als LUTHER de revolutie medemaakt, is *tegen* de revolutie en een echte Groeniaan.

LUTHER was, alles volgens Ds. STEENHOFF van Oudewater, „geen man die, boven alles, den vrede lief had, „geen conservatief. „Verre van daar verwijderd was de geest van „LUTHER .... even als die van CHRISTUS, welk in hem „heerschte en dus zijn geest was, *anti-revolutionair*"!!

Wat zal men daarvan zeggen?

„Dat het ten overvloede bekend is bij iedereen, die „zelfs het geringste van de kerkgeschiedenis weet"?

Of, dat die anti-revolutionnairen, den regten zin der woorden verloren hebbende, zich zelven in dat Groenjaansche geklinkklank verwarren, en zich ergeren dat anderen hen niet verstaan?

Ds. STEENHOFF zegt verder: „En waarlijk was het „Christendom niet anti-revolutionair, dan was het niet uit God."

Wij niet-anti-revolutionairen proeven de christelijke leer niet aan menschelijke stelselzucht over revolutie en anti-revolutie: wij verklaren hem niet voor onchristen, die op het staatkundig terrein met ons niet eenstemmig denkt.

Dat moge nu in de oogen van „de vrienden" zeer revolutionair zijn, wij zullen ons dit getroosten, en tegenover de anti-revolutionaire stelling van Ds. STEENHOFF zetten „waarlijk gaat de anti-revolutie niet christelijk te werk, dan is zij niet uit God."

Ds. STEENHOFF eindigt zijn helder betoog, met deze allerduidelijkste en allernederigte woorden: „Uit een en „ander volgt dus dat de Groenianen, zijn *Christenen* „hervormden, OMDAT zij *anti-revolutionairen* zijn, EN „*revolutionairen* zijn in éénen geest met *Ultramontanen*."

Buitenland.

ENGELAND.

Den 26 is de 34ste verjaardag van prins Albert gevierd.

— Den 27 hebben al de in Engeland aanwezige leden van het huis Orleans in de kapel van Wybridge eene Requiem-mis ter nagedachtenis van Lodewijk Philips bijgewoond. Een aantal Franschen had zich daartoe in de kapel vereenigd.

— Het regeringsblad berigt, dat sedert den 28 Junij de blokkade van Buenos-Ayres, door Urquiza verklaard is opgeheven.

— Lord Campbell, opper-regter van Engeland heeft zich met zijn gezin naar Ierland begeven, alwaar hij uitgestrekte goederen bezit, om zich daar met zijne pachters over hunnen toestand en de middelen tot verbetering daarvan te onderhouden. Hij heeft ze aangespoord in eendragt, ondanks verschil van godsdienst, te leven en gezegd dat hij het voorbeeld daarvan wil geven. De *Times* juicht dit hoogelijk toe, als het beste middel om Ierland een beter lot te verzekeren.

FRANKRIJK.

Er is, bij de afwezigheid van het hof, volkomen schaarschte van nieuws van staatkundig aanbelang. De zaak der levensmiddelen begint minder bekommering te wekken. Uit de officiëel ingekomen berigten blijkt dat de vrees wegens gebrek aan granen verdwenen is. Wat de hoeveelheid granen betreft, zal men een gemiddeld jaar hebben, en de hoedanigheid daarvan zal uitmuntend zijn. En wat nog van meer belang is, de daling in de graanprijzen is te Marseille, reeds aangevangen.

— Men meldt uit Dieppe, dat de keizer, van [illegible] jagt *Ariel* gedaan heeft.

— Er is sprake van een nieuw reglement voor het loodswezen in het 1ste maritiem-arrondissement. Onder de bepalingen in het voorstel deswege leest men:

„Ieder loods, die zich gestadig aan dronkenschap overgeeft, zal in zijne betrekking gedurende eene maand worden geschorst, en, als hij zich niet betert, voor goed worden ontslagen."

De loodsschepen zullen in hunne zeilen een anker ter grootte van een el Nederl., moeten voeren.

— De regering zou eene loterij van 300,000 franc hebben toegestaan, tegen eene franc het biljet, bestemd tot het bestrijden van de kosten der inwijding van het standbeeld van Jeanne d'Arc, te Orleans.

— Er zijn, in het afgeloopen jaar, in de hospitalen te Parijs 90,000 zieken verpleegd, 18,500 grijsaards en krankzinnigen daarin opgenomen, 17,000 vondelingen en 78,000 erkende behoeftigen verzorgd; de kosten voor dit alles hebben over de 13 millioen franken bedragen.

BELGIE.

De koning, de kroonprins en zijne gemalin, benevens de overige leden der koninklijke familie zullen den 2 HD. reis naar de Vlaanderens aanvangen en in de eerste helft van September ook Antwerpen, Luik en Namen bezoeken.

De Parijsche dagbladen trachten de ontvangst der jonggehuwden in Brussel te verkleinen; de Belgische ministeriële bladen haasten zich tegen die voorstelling op te komen.

— De werken van indijking bij Bath zijn Maandag jl. op eene groote schaal weder aangevangen. Meer dan 2000 werklieden arbeiden daaraan. Men wil deze werken, die het geheele eiland Zuidbeveland, van Answeg tot Wemelingen omgeven, voor den winter hebben voltooid. In het volgende voorjaar zal men eene groote afsluiting leggen in de Ooster-Schelde, die doorsneden zal worden door eenen sterken dijk van Bath naar Ossendrecht. Meer dan 30,000 bunders land zullen die wijs aan den akkerbouw worden overgegeven.

— Den 6 Oct. aanstaande zal te Brussel eene prachtige verzameling schilderijen worden verkocht, door wijlen den heer Parys nagelaten. Die heer is reeds 1829 overleden, doch de verkoop van zijn kabinet door de opvolgende staatkundige gebeurtenissen vertraagd. Men vindt er echte stukken van Rubens, Teniers

Steen, Ostade, Berchem, Both, Wouwermans en andere Nederlandsche en Belgische schilders van den eersten rang.

TURKIJE.

De Oostersche aangelegenheden schijnen nog niet geheel vereffend te zijn. Wel heeft men verschillende telegraphische berigten, die van vredelievenden aard zijn, daar zij van de toetreding der Porte spreken, maar anderen willen, dat die toetreding niet gaaf is geweest, dat Turkije eenige wijzigingen heeft voorgesteld, die, hoe gering van beteekenis ook, toch de zaak weder aan nieuwe verwikkelingen blootstellen, In Engeland vreest men, dat de nieuwe vertraging, welke de eindregeling door deze houding der Porte kan ondervinden, op den duur noodlottig voor haar, zoo niet voor Europa kan wezen; daar Rusland nu met volle regt zal kunnen zeggen, dat het toegetreden was en Turkije geweigerd heeft. De Porte zal nu als oorzaak van het rekken der quaestie worden beschouwd, waaraan reeds in de eerste plaats verbonden is het bezet houden door Rusland van de Donau-Vorstendommen, werwaarts eerder versterking oprukt, dan dat er troepen uit aftrekken.

De Fransche *Moniteur* heeft berigt: „dat de Sultan den ontwerp van Nota der Weener Conferentie heeft aangenomen, met eenige veranderingen van redactie van geenerlei aanbelang."

De berigten over Duitschland komen daarmede overeen, en zien de zaken gunstiger in dan de Engelsche bladen. Zij meenen, dat de voorgestelde wijzigingen van redactie te gering van beteekenis zijn, dan dat de regeling van de zaak daardoor met der daad zou kunnen vertraagd worden.

Volgens een schrijven uit Parijs zou de Porte slechts eenige verplaatsing van Russische troepen wachten, om den buitengewonen gezant naar Petersburg te zenden.

Hoe dit zij, de Parijsche beurs schijnt op het berigt, dat de toetreding van Turkije niet eenvoudig en gaaf is geweest, toch weder vrees te hebben opgevat; de prijzen zijn er den 27 gedaald. Men schijnt niet volkomen gerust gesteld te zullen zijn dan door de wezentlijke ontruiming van de Vorstendommen. Het uitblijven daarvan baart onzekerheid en twijfel.

De dagbladen, die in weerwil van alle ongunstige kansen, steeds verzekerd hebben, dat de vrede zal behouden blijven, meenen ook nu, dat die geen het minste gevaar loopt; dat na de aanneming van de voorstellen der Weener conferentie door alle partijen, de Russische troepen de grenzen weder zullen overtrekken, ja, dat reeds tot daartoe aanstalten worden gemaakt. De opperbevelhebber zou aan de overheden te Jassy zelfs reeds te kennen hebben gegeven, dat indien hij uit eigen beweging aftrok, hij de zieken in het hospitaal zou achterlaten, met de geneeskundigen der Russische dienst.

Ook wil men dat er berigten uit Maltha zijn ontvangen van den 24, volgens welke het Britsche smaldeel onder admiraal Dundas, uit de golf van Besika, in de eerste dagen van September in de haven van Maltha zou worden terugverwacht. Waarschijnlijk zou het Fransche smaldeel op hetzelfde tijdstip naar Toulon wederkeeren. Men weet dat in het najaar de wateren van de Dardanellen hoogst gevaarlijk voor de scheepvaart zijn en men wil, zonder bepaalde reden, geen schepen en menschenlevens aldaar in de waagschaal stellen.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste-Kamer

ZITTING VAN MAANDAG, 29 AUGUSTUS.

In deze zitting heeft de Voorzitter kennis gegeven, dat door de afdeelingen tot rapporteurs gekozen zijn.

1°. Voor het Wets-ontwerp tot wijziging van het tarief van in- en uitgaande regten, de heeren: Thooft, Insinger, de Villers de Pité en van Rijckevorsel;

2°. Voor dat tot goedkeuring van het tractaat met de Republiek Costa-Rica, de heeren: Thooft, Insinger, van Wessem en van Rijckevorsel; en

3° Voor dat tot opheffing der beperkende bepalingen in den Molukschen Archipel met opzigt tot handel en scheepvaart, de heeren: Thooft. Insinger, van Heeckeren van Wassenaer en van Rijckevorsel.

Van de commissiën van rapporteurs zijn de verslagen gereed over de volgende wets-ontwerpen: 1° tot aanvulling der wet van 18 December 1852 (*Stbl.* n° 212). betreffende de pensioenen der zee- en landmagt; 2° tot wijziging der wet van 28 Aug. 1851 (*Stbl.* n° 126), in zoover betreft de bevordering der officieren van de geneeskundige dienst en die der administratie bij de zeemagt; 3° voor zooveel de geneeskundige en administratie diensten bij de zeemagt betreft, tot wijziging van den staat A., behoorende bij de wet van den 28 Augustus 1851 (*Stbl.* n° 127); 4° tot goedkeuring eener dading tusschen het bestuur der domeinen en de gemeente Genemuiden; 5° tot regeling van het fonds der koopprijzen van domeinen over 1852. — De discussiën over al de genoemde wets-ontwerpen worden bepaald op aanstaanden Donderdag ten 2 ure. Voorts zijn nog de verslagen gereed over de wets-ontwerpen; 6°. tot goedkeuring van het tractaat met Costa Rica; 7°.—9°. tot wijziging der hoofdstukken II, III en VI der Staatsbegrooting van 1852; 10°. tot tijdelijke instandhouding van sommige Belgische wetten en verordeningen in Limburg; en 11°. tot afstand van domeinen ten behoeve van een ziekenhuis te Leiden. — De beraadslagingen over deze ontwerpen worden bepaald op aanstaande Vrijdag ten 2 ure.

Vervolgens zijn, zonder beraadslaging, met algemeene stemmen *aangenomen* 47 wets-ontwerpen, houdende naturalisatie van even zoovele personen.

Mede zonder beraadslaging en met algemeene stemmen is *aangenomen* het wets-ontwerp tot opening van eenen nieuwen termijn ter vervulling der formaliteiten, bedoeld bij art. 9 der wet van 28 Julij 1850 (naturalisatie).

Daarna is, insgelijks zonder discussie, met 27 stemmen tegen 1 (die van den heer VAN SASSE VAN YSSELT) *aangenomen* het wets-ontwerp tot verlenging van den termijn, bij art. 293 der gemeentewet gesteld.

Eindelijk is in discussie gekomen het wets-ontwerp tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen. Nadat onderscheidene leden en de ministers van Binnenlandsche zaken en Justitie daarover het woord hadden gevoerd, is dat ontwerp AANGENOMEN met 23 tegen 5 stemmen.

's Gravenhage, 28 Augustus.

Z. M. heeft de benoeming van S. C. S. Holland, burgemeester van Egmond aan Zee, tot secretaris dier gemeente, goedgekeurd.

Z. M, heeft den heer A. de Volborth erkend als vice-consul van Rusland voor Noordholland.

Z. M. heeft den 2den luitenant E. N. E. van Oordt, van het 6de regement infanterie in zijnen rang, en ancienneteit overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie.

Bij Koninklijk besluit zijn verminderd: 1° tot op *f* 1, de geldboete van *f* 5, waartoe G. H. Dresselaar, te Arnhem, den 31sten Maart 1853 is veroordeeld; 2° tot op een gezamenlijk bedrag van *f* 5, de drie geldboeten, twee van *f* 10 en ééne van *f* 5, waartoe C. M. Burgers, te Arnhem, den 10den en den 31sten Maart 1853 is veroordeeld; 3° tot op *f* 2, de geldboete van *f* 10, waartoe Gerrit Jan van der Veen, te Zwolle den 24sten Maart 1853 is veroordeeld, — een ander door de arrondissements-regtbank te Zwolle, wegens overtreding van het reglement op de openbare middelen van vervoer. Overigens blijven de vonnissen in hun geheel.

Bij Koninklijk besluit van 18 dezer [Stbl. N° 32], gecontrasigneerd door de ministers van finantiën en Koloniën, wordt aan de Toskaansche schippers toegekend de vrijdom en de gelijkstelling, bedoeld bij art. 1 en 6 der wet van Aug. 1850 [Stbl. N° 47]. Ook in de koloniën worden die schepen met de Nederlandsche gelijk gesteld.

Die gelijkstelling strekt zich evenwel niet uit tot de kustvaart in Ned. Oost Indië.

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* van gister bevat een prachtig hoofdartikel ter viering van het heugelijke feit der aanneming van de wet „door de *groote* meerderheid" der Tweede Kamer.

De betoogtrant is onomstootelijk; vooral is er één nieuw gezigtspunt in te vinden, dat een treffenden indruk moet maken, treffender nog dan het nieuwe besnijdenis-gezigtspunt van den heer VAN LENNEP.

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* meent namelijk, dat de Eerste Kamer de wet wel zal aannemen en komt dan tot de verbazende slotsom: „*en is dit het geval*, DAN *is de wet* AANGENOMEN."

Wat een diepte van redenering! Vol eerbied leggen wij de pen neder!

De personen, die verzocht hebben als leerling-telegrafisten in aanmerking te komen, zijn aangeschreven, om zich tot het ondergaan van het vergelijkend onderzoek, aan het Ministerie van Binnenlandsche Zaken alhier te doen vinden op Maandag den vijftienden September aanstaande, des voormiddags ten tien ure.

Z. M. de Koning zal zich donderdag morgen uit de residentie naar het Kamp te Zeist begeven.

Z. K. H de prins van Oranje zal zich aanstaanden zondag ter gelegenheid van HD. verjaardag, in het kamp bevinden ten einde dien dag aldaar te vieren.

Heden heeft het gevolg van Z. M. zich naar het Kamp te Zeist begeven.

Z. Exc. de heer von Scherff, staatsraad in buitengewone dienst en gevolmagtigd gezant aan het Nederl. Hof bij den Duitschen Bond, die gedurende zijn verblijf in de residentie in het *Hotel Fuhri* heeft gelogeerd, is heden naar Frankfort teruggekeerd.

Door de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zal aanst. Donderdag in het Hôtel de *Oude Doelen* aan den voorzitter dier kamer een diner worden aangeboden.

Naar men verneemt wordt in de residentie verwacht een Generaal en Hoofd-officier van het fransche leger, ten einde zich verder naar het Kamp te Zeist te begeven.

Het nieuw personeel van de Fransche opera heeft reeds eenige repetitien gehouden. Voor zoor ver men daarnaar kan oordeelen, zullen zij aan de verwachting wel beantwoorden, want er zijn er onder, wier stem bijzonder geprezen wordt. Het is alzoo te voorzien, dat men gedurende den aanstaanden winter weder menigen genoegelijken avond zal kunnen doorbrengen.

Volgens de *Arnhemsche Courant* zal Z. M. stoomschip *Cycloop*, komm. luit. ter zee 1ste kl. H. Kamp, in den loop der volgende maand naar Havre de Grace vertrekken, ten einde van daar te halen het aldaar vervaardigde metalen standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II, hetwelk in deze residentie op het Buitenhof zal worden geplaatst.

De 8 schoone paarden van prins *Hendrik*, waarmede Z. K. H. met zijne jeugdige gemalin den intogt in de hoofdstad van het groothertogdom Luxemburg zou doen, waren op de grenzen te Weis Wampach gestald, om 's prinsen komst te verbeiden. Door de onvoorzigtigheid van een der knechts is de stal echter in brand geraakt, met dat gevolg dat 6 der paarden zijn verbrand en de twee overige door verwonding onbruikbaar zijn geworden. (*U. C.*)

:: Onze correspondent te ALKMAAR meldt ons: De graanoogst is alhier in de omstreken over het algemeen goed geslaagd. Hoewel de vroege aardappelen algemeen met de gewone ziekte zijn bezet heeft men grond, om van de late of winter-aardappelen eene betere verwachting te hebben.

De opbrengst van het hooi is schraal geweest, door de langdurige koude in de maanden April en Mei, en de qualiteit is niet zoo goed als anders, ten gevolge van de vele betrokken luchten en den regen gedurende den oogst.

De gezondheids-toestand van paarden, rundvee en schapen was voldoende, slechts enkele gevallen van longziekte hebben hier plaats gehad; de gewone jaarlijksche ziekte onder de varkens heerscht weder zeer sterk.

De prijzen van al het vee, zijn hier even als elders, buitengewoon hoog; magere koeijen en schapen zijn naar evenredigheid nog duurder dan de vette.

Boter wordt hier weinig gemaakt, doch de kaas [het voornaamste product] is goed geslaagd; vooral met het oog op den hoogen prijs van dit artikel, welke in de laatste 30 jaren zoo hoog niet is geweest als gedurende dezen zomer.

Op de wekelijksche kaas- en graanmarkt van 26 dezer, zijn verkocht 127,348 Ned. Ponden kaas. De hoogste prijs voor kleine of Edammer was *f* 52; middelbare *f* 53 en commissie kaas *f* 50.50 de 100 Ned. Ponden. De middelprijzen op de graanmarkt waren: Kanarie zaad *f* 8.50 per mud. Rogge *f* 9. Haver *f* 4.30. Chevallier Gerst *f* 7.25. gewone gerst *f* 6.25.

— Bij den stedelijken raad is voorgesteld pogingen aan te wenden, om zich alhier met een bureau aan te sluiten aan den E. M. Telegraaph van het Nieuwediep naar Amsterdam loopende langs deze stad.

⊻ Uit UTRECHT schrijft men ons: Alle gesprekken loopen hier over 't kamp en de aanstaande feesten. Geen wonder dat ik hier nogmaals op terugkom.

De zelfmoord van den jager, is reeds door een tweeden opgevolgd. Een onderofficier der te Zeist kamperende grenadiers, was wegens ziekte naar Utrecht overgebragt, alwaar hij zich gisteren bij afwezendheid des oppassers, met een scheermes heeft van kant geholpen.

De troepen moeten er van het slechte weder nog al lijden; het drinkwater moet nog al te wenschen overlaten, hetgeen bij warm weder toch onontbeerlijk is, zoodat, met goed en slecht weder er altijd iets is dat hapert.

Niettegenstaande alle luidruchtige nieuwstijdingen vinden weinig reizigers zich voor hunne moeite beloond. De komst des Konings zal zeker veel daaraan veranderen.

Algemeen worden de vreugdevolle dagen bij de Intrede van Willem II roemrijker gedachtenis alhier herdacht, en wenscht men zich die terug. De preparativen voor de Feestelijkheden loochenen dien wensch niet.

De Maliebaan, als een deftige Matrone wordt a l'Imperatrice gekapt. Op 't einde dezer trotsche allée in de zoogenaamde nieuwe Baan zal het Feest door de Burgerij aan Z. M. aangeboden gevierd worden. Weinig plaatsen zijn beter geschikt voor een volksfeest. Het terrein is ruim, laat zich gemakkelijk afsluiten zonder te beletten dat de groote massa, die niet deel neemt evenwel van alle zijde de schoone illuminatie en het alles overtreffende vuurwerk kan aanschouwen.

— Over de aangenomen wet hoort men in 't publiek zoo hier als elders weinig ten voordeele zeggen; hoe de voorstanders er met elkander ook over discussieren; zij durven zich niet openlijk te verklaren, hetgeen reeds een doorslaand blijk is, dat men de *mystificatie* begint te gevoelen.

+ Uit ZEIST schrijft men ons: Het baart teregt bij velen groote verwondering, dat, terwijl er bij de thans in onze nabijheid kamperende troepen voor de godsdienstige belangen van de belijders der Protestant-

sche en Roomsch Katholijke godsdiensten zoo bij uitnemendheid is gezorgd, die der Israëlieten zoo geheel worden verwaarloosd. Voor de Protestanten is er een preekgestoelte, voor de R. Katholijken eene kapel opgerigt; de Israëlieten echter zijn niet in de gelegenheid gesteld, om op den Sabbath hunne godsdienstpligten waar te nemen, niettegenstaande Amersfoort, waar de hoofdsynagoge is gevestigd, slechts een geringen afstand van het kamp verwijderd is. Toen omstreeks een dertigtal jaren geleden, zich een legerkamp op dezelfde plaats bevond, was er ook voor de Israëlieten zorg gedragen, welke geregeld des Zaturdags naar Amersfoort marcheerden. Waarom nu de godsdienstige belangen der Israëlieten verwaarloosd; of is dit, omdat men *thans eerst gelijke* bescherming aan alle kerkgenootschappen zal gaan verleenen?

× Onze correspondent te ASSEN meldt ons het volgende: Een ergerlijk blijk van misbruik van magt houdt de aandacht van alle geneeskundigen in dit gewest gaande. In de maand Mei 1852 is aan den Heer H. P. K., med. docter te Gieten een door den Voorzitter en den Secretaris onderteekend diploma als stedelijk heelmeester uitgereikt: zonder voorafgaand examen. De vereeniging van geneeskundigen der afdeeling *Assen* daarvan kennis hebbende bekomen, heeft eene commissie van onderzoek deswege benoemd, en deze commissie heeft in de jongste vergadering der Afdeeling verslag uitgebragt, en dit misbruik bewaarheid bevonden. De Afdeeling heeft daarop besloten, zich per adres tot H. H. Gedeputeerde Staten van Drenthe te wenden, met oogmerk, om op een nader onderzoek van dezen kant aan te dringen, en de noodige voorzieningen te verzoeken, om voortaan aan alle zoodanige, in de gevolgen gevaarlijke magts-overschrijding paal en perk te stellen. Men ziet de uitkomst van dat nader onderzoek, hetwelk, naar men zegt, meerdere ergerlijke zaken aan het licht zal brengen, met belangstelling te gemoet, en gelooft algemeen, dat de president en secretaris zullen moeten aftreden.

⌓ Door onze correspondent uit WINSCHOTEN wordt ons het volgende berigt:

Welke zedelijke verantwoordelijkheid die mannen op zich hebben geladen, die, om tot hunne politieke bedoelingen te geraken, de beide groote deelen der natie, op het godsdienstige terrein tegen elkander hebben opgeruid, moge onder anderen uit het volgende staaltje blijken.

In den laten avond van den 21en op den 22en Augustus zaten in het logement van den heer Bakker te Veendam tien jonge lieden. Naar aanleiding der monsterwet no. 2, kwam het gesprek op het godsdienstige terrein. Bedaardheid week weldra voor hartstogt en liet het zich spoedig aanzien, dat het gezelschap niet in vrede zou scheiden. De beide zoons van den R. C. scheepsbouwmeester N. zagen dit in en verwijderden zich, om des lievens vredes wille: maar de zoon van den ijzersmid J. B. mede R. C. bleef en wel tot zijn ongeluk; want van woorden kwam het tot daden, en werd hij op eene erbarmelijke wijze geslagen en gesneden. Hij ligt thans onder behandeling van den med. dr. van Slooten; en de vader heeft van het voorgevallene aanklagt gedaan aan de arr. regtbank te Winschoten.

Wij vreezen dat de dagbladen weldra meerdere ergerlijke tooneelen zullen hebben te vermelden; want wanneer in eene beschaafde plaats als Veendam, tusschen fatsoenlijke burgerzoons (de zoons des Burgermeesters waren mede tegenwoordig) zoo iets voorvalt, wat moet men dan in plaatsen verwachten, waar verlichting en beschaving minder algemeen zijn doorgedrongen! —

□ In de provincie Noord-Brabant circuleert onderstaand adres aan de Ie kamer der Staten-Generaal, hetwelk in vele gemeenten honderde onderteekenaren vindt.

„Met gespannen blik werd door ons het oogenblik verbeid, waarop de 2e kamer der Staten-Generaal haar votum zoude uitbrengen over de wet tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen.

„Hoe pijnlijk werd ons gemoed aangedaan, toen wij haar eene wet zagen aannemen, waarvan schier elk artikel of beleedigend voor de R. C. is, of de deur open zet tot de schreeuwendste willekeur van hen, die tot derzelver uitvoering optreden.

„Wij rekenen het ons derhalve ten pligt Mijne Heeren! om voor uwe hooge vergadering te doen uitkomen, met welke bekommering wij de uitvoering te gemoet zien van genoemde wet, die weldra aan uwe beraadslaging zal onderworpen zijn.

„Wij zijn overtuigd dat die wet eene menigte brandstoffen inhoud, die het vuur van Godsdiensthaat steeds zal levendig houden en, in plaats van vrede te stichten de ongelukkig ontstane klove al wijder en wijder zal open splijten. En Mijne Heeren! is er voor een volk eene ramp zoo groot die halen kan bij de ramp van tweedragt ontsproten uit geschillen van godsdienstigen aard?

„Alleen door het verwerpen dezer wet *kunnen* en *zullen* de treurige gevolgen worden afgewend die Vaderland en Koning bedreigen, zal liefde en verdraagzaamheid onder de zonen van het zelfde vaderland eene mogelijkheid zijn.

„Als rustige en vreedzame staatsburgers, als trouwe en verkleefde aanhangers van Oranje die zoo gaarne de broederhand hunnen protestantsche landgenooten toereiken, zoo gaarne geledene grieven vergeten willen, komen wij U, Mijne Heeren! de verwerping afsmeken van eene wet die zoo snel de rust, vrede en eensgezindheid in het dierbaar vaderland en den roem van het huis van Oranje, als de heiligste aller regten bedreigd en op het spel zet.„

---

§ § Men schrijft ons uit LIMBURG: In het verslag van den toestand van het Hertogdom Limburg over 1852, door gedeputeerde Staten in de laatste zomervergadering uitgebragt, leest men het volgende.

De werkzaamheden, betreffende den aanleg des spoorwegs van Maastricht naar Aken, werden gedurende het jongst verloopen jaar ijverig voortgezet.„

„Ten gevolge van onderscheidene elkander opgevolgd hebbende aanbestedingen, is de voltooijing der aarden- en kunstwerken van de geheele hoofdbaan, alsmede de voltrekking der benoodigde gebouwen op de stations Maastricht, Meeussen, Valkenburg, Wijlze, en Limpelveld tegen den 15 Augustus aanstaande verzekerd.„

„Ook is reeds aanbesteed het brengen ter plaatse der dwarsleggers en spoorstaven, ten einde de spoorlegging met den meesten spoed te kunnen volbrengen.„ Men verneemt thans met zekerheid te kunnen zeggen dat de werkzaamheden zoo verre voltooid zijn, dat de spoorweg met den 15den October aanstaande zal kunnen geopend worden. De spoorweg maatschappij is voornemens om bij die gelegenheid eenige feesten te organiseeren, terwijl zij den Raad der stad Maastricht heeft aangezocht om van stadswege daartoe bij te dragen.

— Ook in deze provincie wordt door de Policie ijverig nazoek gedaan, wie de personen zijn, die zich hebben durven verstouten om tegen de bevredigingswet te petitionneren. Het schijnt dat men op het voorbeeld van den franschen commissaris van policie *de Marivault* verlangt bekend te zijn met den vorigen en tegenwoordigen toestand van ieder dier personen, zijn openbaar leven zijne staatkundige en godsdienstige meeningen, zijn geldelijk vermogen, zijne zedelijkheid en de aard der talenten of begaafdheden, welke hem onderscheiden, of waardoor hij zich bijzonder kenmerkt; voorts of hij weduwenaar dan wel gehuwd is, het aantal, de kunne en den ouderdom zijner kinderen, waar deze zich bevinden en wat zij verrigten, hoedanig zijne tegenwoordige gedragingen zijn, beide in het maatschappelijk en huisselijk leven, den graad van achting, welke hij geniet, de betrekkingen welke hij buiten het land heeft aangeknoopt enz., enz. (Zie TEN ZELDAMN GANSWIJK Bijdragen tot de geschiedenis van het staatsbestuur, 1ste deel pag. 55).

— De commissaris des konings is van zijn verlof teruggekeerd en bevindt zich op dit oogenblik op tournée in het kanton Horst. Zijne tegenwoordigheid wordt na de aanneming der *wet* des te noodzakelijker, daar de spanning meer en meer toeneemt. Er worden hier en daar toebereidselen gemaakt om op nieuw *èn* aan de eerste Kamer der Staten-Generaal *èn* aan den koning te petitioneeren.

Volgens de *Courier de la Meuse* zouden dagelijks gendarmes de gemeenten in Limburg doortrekken om den inhoud der petitiën aan den Koning of aan de Tweede Kamer gerigt, zoowel als de rondbrengers er van te kennen.

Volgens het *Zondagsblad* is de gezondheidstoestand van de troepen in het kamp bij Zeist, niet zeer gunstig. Het aantal zieken, naar het hospitaal te Utrecht overgebragt, moet ver over de honderd zijn, terwijl nog een 50 tal in de tenten ziek zijn en een aantal in de ambulance verpleegd worden. Tevens zou zich, op den marsch naar het kamp een geval van cholera opgedaan hebben.

Men verneemt, dat aan de gezamentlijke beurtschippers uit Amsterdam, Rotterdam en de residentie op 's Hertogenbosch, op hunne aanvraag concessie is verleend tot het aanleggen van eene stoombootsleepdienst tusschen genoemde steden.

Volgens de waarnemingen van den landbouwkundige L. Vorster, van Haus Lohburg, bij Coesfelt, in Westphalen, moet de aardappelenziekte worden toegeschreven aan zeker veelvoetig diertje, *Julus agrestis* genaamd, hetwelk zijne eijeren legt in den geplanten aardappel en zich het eerst voedt met den wortelstengel. Men kan zich, zegt hij, daarvan overtuigen door die... gels bij het ontstaan der ziekte, van tijd tot tijd een vergrootglas te onderzoeken. Men kan de ... tegengaan, door het roet en de asch in elke huisho... op eene drooge plaats te verzamelen, beiden m... gedeelte fijn gestampte kalk te vermengen en van ... mengsel een eetlepel vol op de geplanten aardapp... later bij het aan-aarden, op het loof te werpen.

Correspondentie.

De *Ingezonden stukken*: Vijfentwintig Oude Kennis... Ieder kiesdistrict oordeele over zich zelf, Iets over het C... legium Philosophicum, zullen geplaatst worden. Daa... wordt slechts op beschikbare ruimte gewacht.

— Wij houden ons bij O. te Dordrecht aanbevolen.

— Het stuk, over de Goesche „*Koekoek*„, is in overwegi...

— *Ucalegon* houde het ons ditmaal ten goede, dat wij ... zwaar maken zijne stukken „*Onderstelling*„ en „*Schotel... nonsens*„ te plaatsen. Wij hopen niet, dat zijn ijver da... door verflaauwe.

— De beide stukken van W. te M. zijn ons geworde... zij zullen spoedig geplaatst worden.

— Het verzoek uit Haarlem is, tot ons leedwezen, ... laat gekomen, om daaraan nog tijdig genoeg te kunnen voldo...

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 29 Augustus 1853.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	63½ 9/16 ½			
Dito Certificat.	3	76 7/16 9/16 ½	*Hope* 1798/1816	5	109¼
Dito Dito	4	95 11/16 ¾ 11/16	Dito 1828/1829	5	108⅞ 109
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3½	94½	Dito Dito	4½	
Hand.-Maats.	4½	130	Dito *Hope*	4	93⅞
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	92¼
Certificaten.	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild*	2½	53	Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito.	6	
Obligatiën	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	23 5/16	Obligatiën	4	87 3/16 ¼
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D°. Binnenl. 6/m.	3				
Bew. Sp. Com.		6½	Metalliek	5	82 11/16 13/16
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	95¼
Portugal.			Dito letter B.	5	95¼
Londen	3	40½ ⅝ ⅝	Dito 1847	2½	42¾ ⅞
Dito uitgesteld.	4	17 7/16 ½	Dito 1851/1852	2½	42¾ ⅞

Ned., Haarlemmerm. 5 pct. 101½; Aand. Rijn-Spoorw. 4½ pct. 104½; Louisiana, bij C. 5. pct. 100⅝; Mexic., te Londe... 3 pct. 25 15/16, 26; Dito Onb. 25¾; Gren. te Londen Uitg. 9¾; Ecuador 4 3/16; Venez. Uitg. 1 pct. 15¾.

Van geene der genoteerde fondsen verdienen handel of varia... eenige vermelding.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.